

Dosarul nr. 2r-474/20

Prima instanță: Judecătoria Căușeni sediul Central (jud.: A. Costiuc)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: M. Anton, O. Cojocaru, V. Cotorobai)

DECIZIE

25 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Apostol Ecaterina,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Rața Dumitru împotriva Ecaterinei Apostol, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială Protecție a Familiei Căușeni și Apostol Vitalie cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori în mărime fixă,

împotriva încheierii din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost restituit apelul declarat de Apostol Ecaterina,

c o n s t a t ă:

La 12 iunie 2019 Rața Dumitru, reprezentat de avocatul Cîșlari Ion în baza mandatului seria MA nr. 1408413 din 10 iunie 2019, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ecaterinei Apostol, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială Protecție a Familiei Căușeni și Apostol Vitalie, solicitând determinarea domiciliului copiilor minori XXXXX, născut la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX, împreună cu el și încasarea din contul pârâtei în beneficiul său a pensiei de întreținere pentru copiii minori în mărime fixă de 1.000 de lei lunar pentru fiecare copil, până la atingerea majoratorului copiilor, începând cu data depunerii acțiunii.

Prin hotărârea din 23 august 2019 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central, acțiunea depusă de Rața Dumitru a fost admisă integral. S-a încasat lunar din contul Ecaterinei Apostol în beneficiul lui Rața Dumitru pensia pentru întreținerea copiilor minori XXXXX, născut la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX, în mărime fixă de 1.000 de lei pentru fiecare copil, începând cu 12 iunie 2019 până la atingerea majoratului copiilor. S-a determinat domiciliul copiilor minori împreună cu tatăl Rața Dumitru și s-a încasat din contul Ecaterinei Apostol în beneficiul statului suma de 720 de lei cu titlu de taxă de stat.

La 23 septembrie 2019 Apostol Ecaterina a depus cerere de apel nemotivată și netimbrată împotriva hotărârii primei instanțe.

Prin încheierea din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Apostol Ecaterina și s-a acordat apelantei termen de 15 zile calendaristice, calculat din momentul comunicării prezentei încheieri, pentru lichidarea neajunsurilor cererii de apel și anume, să fie prezentate motivele de fapt și de drept pe

care se întemeiază apelul și dovada achitării taxei de stat în mărime de 615 lei. S-a explicat apelantei că în cazul în care în interiorul termenului stabilit nu va înlătura neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate actele anexate, va fi restituită fără examinare.

Prin încheierea din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituită cererea de apel depusă de Apostol Ecaterina împotriva hotărârii din 23 august 2019 a Judecătorei Căușeni, sediul Central, din motivul că apelanta nu s-a conformat indicațiilor obligatorii stabilite prin încheierea din 23 ianuarie 2020, adică în interiorul termenului stabilit de instanța de apel nu a lichidat neajunsurile cererii de apel, și anume nu a prezentat apelul motivat și dovada de plată a taxei de stat în mărime de 615 lei.

La 05 august 2020, Apostol Ecaterina a declarat recurs împotriva încheierii instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea încheierii din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în același complet de judecată la etapa primirii cererii de apel, cu acordarea unui termen suplimentar pentru prezentarea apelului motivat și a taxei de stat.

În motivarea recursului, Apostol Ecaterina a indicat că la 23 septembrie 2019, prin intermediul tatălui Apostol Vitalie, care este reprezentantul său legal (având în vedere că la data respectivă nu avea capacitate deplină de exercițiu, vârsta de 18 ani urmând să o împlinească la XXXXX), a declarat apel împotriva hotărârii din 23 august 2019 a Judecătorei Căușeni, sediul Central, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depusă de Rața Dumitru, ca neîntemeiată.

A susținut că încheierea din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care i s-a acordat termen să lichideze neajunsurile cererii de apel, a recepționat-o la 11 martie 2020, iar taxa de stat în sumă de 615 lei a achitat-o la 23 martie 2020, fapt ce se confirmă prin chitanța de plată nr. DES6-N600, anexată la cererea de recurs. Însă, din motivul că în perioada 17 martie – 15 mai 2020 prin Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020 s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, s-a aflat în imposibilitate să prezinte instanței de apel dovada de achitare a taxei de stat și apelul motivat.

A menționat că instanța de apel în încheierea din 23 ianuarie 2020, prin care i s-a acordat termen să înlătore neajunsurile cererii de apel, nu a indicat expres modalitatea de prezentare a apelului motivat și dovada de plată a taxei de stat. La fel, în conformitate cu art. 77 din Codul de procedură civilă, instanța de apel urma din oficiu să o asigure cu un avocat în vederea întocmirii actelor procedurale în modul stabilit de lege.

Totodată, Apostol Ecaterina consideră că, culpa nelichidării în termen a neajunsurilor cererii de apel o poartă Curtea de Apel Chișinău și nu ea, or, la actele cauzei lipsește dovada de expediere în adresa sa a actelor judecătorești de dispoziție prin care s-ar fi stabilit redeschiderea procedurii suspendate sau prin care s-at fi instituit un nou termen de prezentare a apelului motivat și a taxei de stat.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Materialele cauzei atestă că, copia încheierii din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată la adresa de domiciliu a Ecaterinei Apostol la 12 iunie 2020, care a fost restituită instanței de apel la 17 iunie 2020, ca nereclamată (f.d. 65-66).

Totodată, din conținutul cererii de recurs rezultă că Apostol Ecaterina a aflat de emiterea încheierii recurate la 23 iulie 2020, când s-a adresat instanței de apel pentru a lua cunoștință de materialele cauzei și la ce etapă de examinare se află.

Astfel, recursul declarat la 05 august 2020, este în termen.

La 04 septembrie 2020 în adresa lui Rața Dumitru, Direcției Asistență Socială Protecție a Familiei Căușeni și a lui Apostol Vitalie a fost expediată copia recursului declarat de Apostol Ecaterina, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referințelor (f.d. 87), însă intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea încheierii instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Conform art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Conform art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1).

Din materialele cauzei rezultă că, nefiind de acord cu hotărârea din 23 august 2019 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central, la 23 septembrie 2020 Apostol Ecaterina a declarat apel nemotivat și netimbrat împotriva acesteia (f.d. 51).

Prin încheierea din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Apostol Ecaterina și s-a acordat apelantei termen de 15 zile calendaristice, calculat din momentul comunicării prezentei încheieri, pentru lichidarea neajunsurilor cererii de apel și anume, să fie prezentate motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul și dovada achitării taxei de stat în mărime de 615 lei. S-a explicat apelantei că în cazul în care în interiorul termenului stabilit nu va înlătura neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate actele anexate, va fi restituită fără examinare.

Din scrisoarea de însoțire nr. 2a-195/20 rezultă că la 02 martie 2020 instanța de apel a expediat copia încheierii din 23 ianuarie 2020 în adresa Ecaterinei Apostol (f.d. 58), fiind recepționată de către ultima la 11 martie 2020, fapt ce rezultă din avizul de recepție și confirmat de către ultima în cererea sa de recurs (f.d. 59, 74).

Prin încheierea din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, a fost restituită cererea de apel depusă de Apostol Ecaterina împotriva hotărârii din 23 august 2019 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central.

Ca temei de restituire a cererii de apel, Curtea de Apel Chișinău a invocat că apelanta nu a înlăturat în termen indicațiile conform încheierii din 23 ianuarie 2020 și anume, nu a prezentat apelul motivat și dovada de plată a taxei de stat în mărime de 615 lei până la data de 01 iunie 2020 inclusiv, având în vedere instituirea stării de urgență în Republica Moldova în perioada 17 martie – 15 mai 2020 și suspendarea termenelor de procedură.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră justificată critica adusă în cererea de recurs, iar soluția instanței de apel de a restitui apelul pentru motivele indicate, una neîntemeiată și care urmează a fi apreciată ca o limitare a dreptului recurentei Apostol Ecaterina la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 111 alin. (1) – (4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

În conformitate cu art. 112 alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, actul de procedură pentru care este stabilit un termen poate fi îndeplinit până la ora 24 a ultimei zile din termen. Dacă cererile de apel sau de recurs, documentele sau sumele bănești au fost predate la oficiul poștal sau la telegraf, sau prin alte mijloace de comunicație înainte de ora 24 din ultima zi a termenului, actul de procedură se consideră îndeplinit în termen. Dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Din norma dată de drept rezultă că pornind de la caracterul obligatoriu al actelor judecătorești de dispoziție, justițiabilul trebuie să-și ajusteze conduita la indicațiile reflectate în actul de dispoziție judecătorească emis, dacă prin acesta destinatarului i-a fost fixat un termen-limită (termen de primare) pentru prezentarea dovezii de achitare a taxei de stat pentru cererea de chemare în judecată sau cererea de apel motivat, astfel încât acesta urmează să se conformeze cerințelor în discuție până la data și ora stabilită, să prezinte actele enunțate, iar la utilizarea mijloacelor de comunicare (poșta electronica, oficiul poștal), să se asigure că ele vor ajunge la destinatar (la instanța de judecată) cel târziu la momentul stabilit în prealabil de către instanță și nicidecum până la ora 24:00 a ultimei zile a termenului. O altă abordare decât aceasta va echivala cu o încălcare a termenului de procedură, fixat de instanță.

Se reține că instanța de judecată în actul judecătorească trebuie să opereze cu noțiuni și termene concrete la fixarea datei-limită și în identificarea locului precis (concret) în care participantul la proces trebuie să prezinte sau să efectueze actul procesual.

Astfel, dacă în actul de dispoziție judecătorească a fost fixată data și ora exactă pentru prezentarea/efectuarea actului procesual, instanța de judecată urmează să indice și să motiveze dacă modul de înlăturare trebuie să fie efectuat nemijlocit în ședința de judecată, în fața completului de judecată sau în cadrul Direcției/Secției de Evidență și Documentare Procesuală a instanței de judecată (cancelarie). Acest raționament se consolidează prin dispozițiile art. 112 alin. (4) din Codul de procedură civilă, care prevăd că în cazul în care actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanță judecătorească ori într-o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora la care se încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

În speță, în conținutul încheierii din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău nu este indicat expres, clar și explicit modul de prezentare a apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat, fiind menționat doar termenul limită de prezentare - 15 zile calendaristice, calculate din momentul comunicării încheierii, creând astfel incertitudine cu privire la modul în care participantul la proces trebuie să prezinte sau să efectueze actul procesual.

Cu atât mai mult că, în legătură cu declararea stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie - 15 mai 2020 în temeiul hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020, a fost limitat accesul justițiabililor în incinta instanțelor judecătorești.

Date fiind cele relatate și având în vedere că încheierea recurată a fost emisă cu încălcări de procedură, ce afectează dreptul recurenteii la un proces echitabil, aceasta urmează a fi casată, or, menținerea acesteia în condițiile enunțate, ar constitui o încălcare a dreptului ultimei la un proces echitabil garantat atât de legislația în vigoare, cât și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și o îngrădire la accesul la instanță.

La acest capitol instanța de recurs subliniază că, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului denotă că riscul unei greșeli făcute de o autoritate de stat trebuie să fie suportat de stat, iar erorile nu trebuie să fie remediate pe seama persoanei în cauză (a se vedea cauza *Platakou vs. Grecia*, 11 ianuarie 2001, parag. 39; *Freitag vs. Germania*, 19 iulie 2007, parag. 41; *Šimecki vs. Croația*, 30 aprilie 2014, parag. 46; *Čakarevic vs. Croația*, 28 aprilie 2018, parag. 80). În toate aceste cazuri, reclamantii au fost sancționați procedural pentru erorile făcute de organele statului, pentru care nu ar fi trebuit să-și asume nicio responsabilitate.

Totodată, având în vedere că Apostol Ecaterina nu a lichidat toate neajunsurile cererii de apel și a prezentat doar dovada de plată a taxei de stat în sumă de 615 lei (f.d. 73), fără a depune apelul motivat, cauza urmează a fi restituită spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău la etapa primirii cererii de apel.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Apostol Ecaterina și de a casa încheierea din 04 iunie 2020 Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare, la etapa primirii cererii de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Apostol Ecaterina.

Se casează integral încheierea din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Rața Dumitru împotriva Ecaterinei Apostol, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială Protecție a Familiei Căușeni și Apostol Vitalie cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori în mărime fixă și se restituie cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, la etapa primirii cererii de apel.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic